

Hemşirelik ve Çocuk Gelişimi Bölümü Öğrencilerinin Çocuğa Yönelik Şiddete Karşı Duyarlılıklarının Değerlendirilmesi

The Assessment of Nursing and Child Development Department Students' Sensitivity to Violence Against Children

İlknur YILDIZ^a, Funda EVCİLİ^b

^aSivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği ABD, Sivas, TÜRKİYE

^bSivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Sivas, TÜRKİYE

*Bu çalışma, 2. Uluslararası 7.Ulusal Pediatri Hemşireliği Kongresi (27-30 Kasım 2019, İzmir)'nde, sözlü olarak sunulmuştur.

ÖZET Amaç: Toplumsal bir sorun olan şiddetin önlenmesinde, çocuklar ile yakın etkileşimde olan meslek gruplarının önemli rol ve sorumlulukları bulunmaktadır. Mesleki eğitim sırasında, şiddete ilişkin farkındalığın belirlenmesi ve kazandırılması önem taşımaktadır. Bu araştırma, hemşirelik ve çocuk gelişimi bölümünde okuyan öğrencilerin, çocuğa yönelik şiddete karşı duyarlılık düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. **Gereç ve Yöntemler:** Araştırma, tanımlayıcı araştırma türündedir. Örneklemi, hemşirelik ve çocuk gelişimi bölümlerinde okuyan, araştırmaya katılmayı kabul eden, veri toplama araçlarını eksiksiz dolduran 814 öğrenci oluşturmuştur. Veriler, tanıtıcı bilgi formu ve çocuğa yönelik şiddete duyarlılık ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde, tanımlayıcı istatistiksel analizler, independent t-test ve Pearson korelasyon katsayısı kullanılmıştır. **Bulgular:** Öğrencilerin yaş ortalaması 19,9±1,3 olup; %41,9'u çocuğa yönelik şiddete tanıklık etmiş, %19,7'si ise ebeveynlerinden şiddet görmüştür. Öğrencilerin %29,2'si mesleki eğitimi sırasında çocuğa yönelik şiddete ilişkin eğitim almış, %84,5'i eğitim almanın gerekli olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerin ölçek toplam puanı ortalaması 50,4±4,4 (min:19, maks:57)'dir. Geniş bir aileye sahip, anne eğitim düzeyi ortaokul ve altında olan, ebeveynlerinden şiddet gördüğünü ifade eden erkek öğrencilerin çocuğa yönelik şiddet duyarlılığı düşük bulunmuştur. **Sonuç:** Öğrencilerin, çocuğa yönelik şiddete duyarlılık düzeylerinin yüksek olması sevindirici bir bulgudur. Mesleki eğitim müfredatlarının, geleceğin profesyonellerine, şiddetle mücadele konusunda hem teorik hem de davranışsal yeterlilik kazandıracak şekilde yapılandırılması önerilmektedir.

ABSTRACT Objective: Occupational groups that have close interaction with children have important roles and responsibilities in preventing violence, which is a social problem. It is important to identify and gain awareness about violence during vocational education. This study is made in order to determine the nursing students' sensitivity level who study at nursing and child development to child violence. **Material and Methods:** The research is of descriptive research type. The sample of the study consisted of 814 students who accepted to participate in the study, completed the data collection tools completely, and studying in nursing and child development departments. The data of the study was collected by using the introductory information form and the violence sensitivity towards children scale. Descriptive statistical analysis, independent t-test and Pearson's correlation coefficient were used for data analysis. **Results:** The mean age of the students was 19.9±1.3 and 41.9% of them witnessed violence to child and 19.7% of them are exposed to violence from their parents. 29.2% of the students have received education on violence to child during their vocational education and 84.5% of them think it is necessary to have education. The mean total score of the students was 50.4±4.4 (min:19, max:57). It was determined that the sensitivity of violence to child of male students, living in a large family, having a mother's educational background of middle school and below, and stated that they were exposed to violence and physical violence from their parents, decreased. **Conclusion:** It is a pleasing finding that students' sensitivity to violence against children is high. It is recommended that vocational education curricula are structured in a way that will give future professionals both theoretical and behavioral competence in combating violence.

Anahtar Kelimeler: Çocuk; şiddet; duyarlılık; hemşirelik; çocuk gelişimi

Keywords: Child; violence; sensitivity; nursing; child development

Correspondence: İlknur YILDIZ

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği ABD, Sivas, TÜRKİYE/TURKEY

E-mail: ilknuryildiz@yahoo.com.tr

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Forensic Medicine and Forensic Sciences.

Received: 7 Apr 2020 **Received in revised form:** 3 Jul 2020 **Accepted:** 3 Jul 2020 **Available online:** 17 Nov 2020

2619-9459 / Copyright © 2020 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Çocuğa yönelik şiddet; çocuğun sağlığı, yaşamı, gelişimi ve onuru açısından fiili veya potansiyel zararlarla sonuçlanan her tür fiziksel-duygusal kötü muamele, cinsel istismar, ihmal, ticari ya da başka amaçlı sömürü olarak tanımlanmaktadır.^{1,2} Çocuklar ev, okul, çalışma ortamı veya medyada çeşitli şekillerde şiddete maruz kalabilmektedir.³⁻⁵ Dünya genelinde, 2-17 yaş arasındaki 1 milyardan fazla çocuk şiddete maruz kalmaktadır.⁶ Ülkemizde çocukların %73'ünün ev içi şiddet, %74'ünün duygusal şiddet ve %23'ünün fiziksel şiddet yaşadığı belirtilmektedir.^{7,8} Çocuğa yönelik şiddet olgularına ilişkin bu sayısal değerler, buz dağının yalnızca görünen yüzüdür. Küresel verilerle yapılan metaanalizler, resmî raporlara göre bildirilen cinsel istismarın 30 kat, fiziksel istismarın ise 75 kat daha fazla olduğunu ortaya koymaktadır.⁵

Çocuğa yönelik şiddet hem kısa hem de uzun vadede çocuğun bilişsel, fiziksel, duygusal ve psiko-sosyal gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir.^{2,9} Fiziksel yaralanma, intihar, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar, mental problemler, erken/riskli cinsel davranış, madde bağımlılığı ve bulaşıcı olmayan hastalıklarda artış şiddet sonucunda ortaya çıkabilecek biyopsikososyal problemlerden yalnızca birkaçıdır.^{5,10,11} Çocuğun doğrudan ya da dolaylı olarak şiddete maruz kalması veya tanıklık etmesi, şiddet eğiliminin de artmasına yol açabilmektedir.⁹ Çocuğa yönelik şiddetin önlenmesi için şiddeti ortaya çıkaran faktörlerin belirlenmesi, elimine edilmesi ve şiddete duyarlılığın artırılması gerekir. Şiddet davranışlarına gösterilen tepkiyi belirleyen "şiddete duyarlılık" kavramı, bireysel farklılıkları ifade etmek için kullanılır. Aynı zamanda şiddete duyarlılık, şiddet önleyici tutum ve davranışların ortaya çıkmasında önemli bir yere sahiptir.¹² Çocuklara yönelik şiddete karşı duyarlı olmak, şiddet davranışlarına tepki göstermenin bir işareti olarak da düşünülebilir. Kültürel, çevresel ve bireysel faktörler, şiddetle ilişkili davranışların ve şiddete duyarlılığın geliştirilmesinde etkilidir. Çocuklara yönelik şiddetin önlenmesi, çocuğa yönelik şiddete karşı bireysel ve toplumsal duyarlılığı artırmakla mümkündür. Bu noktada üniversite öğrencileri, anahtar bir popülasyon olarak kabul edilmektedir. Çünkü üniversite öğrencilerinin, erişkinlere göre sosyal yapıyı ilgilendiren çoğu konuya daha duyarlı ve entelektüel yaşama daha yakın olduğu söylenebilir.^{13,14} Bu nedenle, özellikle çocuklarla yakın

etkileşimde bulunmayı gerektirecek bir mesleği seçen üniversite öğrencilerinin şiddete duyarlılığın artırılması, çocuklara yönelik şiddeti azaltmak için en önemli koşullardan biridir. Şiddete duyarlılığın geliştirilmesi, multidisipliner bir ekip anlayışı ile mümkündür.¹²⁻¹⁴ Bu kapsamda, özellikle hemşirelere ve çocuk gelişim uzmanlarına önemli sorumluluklar düşmektedir. Mesleki eğitim sürecinden itibaren, çocuğa yönelik şiddetle mücadele konusunda hem teorik hem de davranışsal yeterliliklere sahip olarak mezun olan profesyoneller, değişime aracılık edebilir ve toplumsal duyarlılığın artmasına katkı sağlayabilir. Bu noktada ilk yapılması gereken, henüz öğrenci iken çocuğa yönelik şiddete karşı mevcut duyarlılık düzeylerinin belirlenmesi olmalıdır. Bu araştırmada, hemşirelik ve çocuk gelişimi bölümlerinde okuyan üniversite öğrencilerinin, çocuğa yönelik şiddete duyarlılık düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Elde edilen veriler, çocuğa yönelik şiddet duyarlılığını artırmaya yönelik eğitim programlarının oluşturulmasına ve içeriklerinin yapılandırılmasına katkı sağlayabilir.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

ARAŞTIRMANIN TİPİ, EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Araştırma, tanımlayıcı kesitsel araştırma türünde olup Ekim-Aralık 2018 tarihleri arasında İç Anadolu Bölgesi'nde bulunan bir devlet üniversitesinde yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini, 2018-2019 öğretim döneminde Cumhuriyet Üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde (n=757) ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişimi Bölümünde (n=248) okuyan toplam 1.005 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini, araştırmaya katılmayı kabul eden ve veri toplama araçlarını eksiksiz dolduran 814 öğrenci oluşturmuştur.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmanın verileri tanıtıcı bilgi formu ve çocuğa yönelik şiddete duyarlılık ölçeği (ÇOYŞDÖ) kullanılarak toplanmıştır.

Tanıtıcı Bilgi Formu

Bu formda yaş, cinsiyet, anne- baba eğitim düzeyi, aile tipi, çocuğa yönelik şiddete tanık olma durumu,

şiddete tanık olduğu ortam, çocukluğunda anne-baba tarafından şiddete uğrama durumu ve mesleki eğitim sırasında çocuğa yönelik şiddete ilişkin bilgi alma durumunu belirlemeye yönelik 13 soru yer almaktadır.

Çocuğa Yönelik Şiddete Duyarlılık Ölçeği

Ölçek, Özyürek tarafından geliştirilmiştir. Üçlü likert tipteki ölçek tek boyut ve 19 maddeden oluşmaktadır. Olumsuz ifadeler (3, 6, 12, 14 ve 18. maddeler) verilen cevaplar ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınan puanın yüksek olması, çocuğa yönelik şiddete duyarlılığın yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı 0,82'dir.¹⁵ Bu çalışmada ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı 0,74 bulunmuştur.

VERİLERİN ANALİZİ

Çalışmadan elde edilen veriler, SPSS 22.0 paket programı ile değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiksel analizlerin (ortalama, standart sapma, sayı ve yüzde) yanı sıra 2 bağımsız grubun ortalamaları arasındaki farkın belirlenmesinde independent t-test ve ilişkinin değerlendirilmesinde de Pearson korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Yanılma düzeyi 0,05 olarak alınmıştır.

ARAŞTIRMANIN ETİK BOYUTU

Araştırmaya başlamadan önce Cumhuriyet Üniversitesinin Girişimsel Olmayan Klinik Etik Kurulundan (2018-09/08) ve kurumlardan izin alınmıştır. Öğrencilere araştırmanın amacı ve içeriği hakkında bilgi verilmiş, onamları alınmıştır. Araştırma Helsinki Bildirgesi ilkelerine uygun olarak yürütülmüştür. Veri toplama araçları, araştırmacılar tarafından gönüllü olan öğrencilere uygulanmıştır. Öğrencilere veri toplama araçlarına isim yazılmayacağı, elde edilen verilerin yalnızca araştırma kapsamında kullanılacağı, kişisel bilgilerin gizliliğinin sağlanacağı belirtilmiştir.

BULGULAR

Öğrencilerin yaş ortalaması 19,9±1,3 olup %69,3'ü 17-20 yaş grubundadır. Öğrencilerin %77'si kız öğrencilerden oluşurken; %79,1'i çekirdek aileye sahip; %61,1'i ise ≥3 kardeştir. Öğrencilerin annelerinin %18,2'si, babalarının %39,7'si lise ve üzerinde eğitim düzeyine sahiptir (Tablo 1).

TABLO 1: Öğrencilerin sosyodemografik özelliklerine göre dağılımı (n=814).

Özellikler	n (%)
Yaş	
17-20 yaş	564 (69,3)
≥21 yaş	250 (30,7)
Yaş ortalaması	19,9±1,3
Cinsiyet	
Kız	627 (77,0)
Erkek	187 (23,0)
Sınıf	
Birinci sınıf	297 (36,5)
İkinci sınıf	264 (32,4)
Üçüncü sınıf	139 (17,1)
Dördüncü sınıf	114 (14,0)
Aile tipi	
Çekirdek aile	644 (79,1)
Geniş aile	166 (20,4)
Parçalanmış aile	4 (0,5)
Kardeş sayısı	
Kardeşi yok	4 (0,5)
1-2 kardeş	313 (38,5)
≥3 kardeş	497 (61,1)
Anne eğitim durumu	
Ortaokul ve altında	666 (81,8)
Lise ve üzerinde	148 (18,2)
Baba eğitim durumu	
Ortaokul ve altında	491 (60,3)
Lise ve üzerinde	323 (39,7)

Araştırmaya katılan öğrencilerin %41,9'u çocuğa yönelik şiddete tanıklık etmiş; %19,7'si ise ebeveynlerinden şiddet görmüştür. Ebeveynlerinden şiddet gördüğünü ifade edenlerin 11,2'si fiziksel şiddet, %88,8'i psikolojik şiddet gördüğünü ifade etmiştir. Öğrencilerin %29,2'si mesleki eğitimi sırasında çocuğa yönelik şiddete ilişkin eğitim almış, %84,5'i eğitim almanın gerekli olduğunu düşünmektedir (Tablo 2).

Öğrencilerin ÇOYŞDÖ toplam puanı ortalaması 50,4±4,4 (min:19, maks:57) bulunmuştur (Tablo 3).

Tabloya göre öğrencilerin yaşı ile ölçek toplam puan ortalaması arasında istatistiksel açıdan negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur (p<0,05). Öğrencilerin yaşı küçüldükçe, çocuğa yönelik şiddet duyarlılığı artmaktadır. Geniş ailede yaşayan, anne eğitim düzeyi ortaokul ve altında olan erkek öğrencilerin ölçek toplam puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı şe-

TABLO 2: Öğrencilerin çocuğa yönelik şiddet öykülerine göre dağılımı.	
Özellikler	n (%)
Şiddete tanıklık etme durumu (n=814)	
Evet	341 (41,9)
Hayır	473 (58,1)
*Şiddete tanıklık edilen ortam (n=341)	
Çevre	237 (69,5)
Televizyon	126 (36,9)
Akraba	97 (28,4)
Aile	76 (22,2)
Ebeveynlerden şiddet görme durumu (n=814)	
Evet	160 (19,7)
Hayır	654 (80,3)
Ebeveynlerin uyguladığı şiddet türü (n=160)	
Fiziksel şiddet	18 (11,2)
Psikolojik şiddet	142 (88,8)
Şiddete ilişkin eğitim alma durumu (n=814)	
Evet	238 (29,2)
Hayır	576 (70,8)
Şiddete ilişkin eğitim almayı gerekli bulma durumu (n=814)	
Evet	688 (84,5)
Kararsızım	66 (8,1)
Hayır	60 (7,4)

*Birden fazla seçeneğe işaretlenmiş; yüzdelere n üzerinden alınmıştır.

TABLO 3: Öğrencilerin çocuğa yönelik şiddete duyarlılık ölçeği toplam puanı ortalaması.			
Ölçek	Alınan min-maks puan	Alınabilecek min-maks puan	Ortalama
ÇOYŞDÖ	21-57	19-57	50,4±4,4

ÇOYŞDÖ: Çocuğa yönelik şiddet duyarlılık ölçeği.

kilde düşük bulunmuştur ($p<0,05$). Kardeş sayısı, baba eğitim durumu ve şiddete tanıklık etme durumuna göre öğrencilerin ölçek toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0,05$) (Tablo 4). Ebeveynlerinden şiddet görmediğini ve çocuğa yönelik şiddete ilişkin bilgi aldığını ifade eden öğrencilerin, ölçek toplam puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur ($p<0,05$) (Tablo 4).

TARTIŞMA

Çocuğa yönelik şiddetin önlenmesi ve azaltılmasında, konuya ilişkin duyarlılığın yüksek olması önemlidir. Bu çalışmada, hemşirelik ve çocuk gelişimi bölümü

öğrencilerinin çocuğa yönelik şiddete duyarlılık düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin yaklaşık yarısı çocuğa yönelik şiddete herhangi bir yerde (aile, çevre, TV) tanık olduğunu, 1/5'i ebeveynlerinden şiddet gördüğünü belirtmiştir. Üniversite öğrencileriyle yapılan çalışmalarda, ebeveyn tarafından şiddete uğrama oranının %26,2-53,3 arasında değiştiği, ebeveynlerin en çok psikolojik ve duygusal şiddet uyguladığı belirlenmiştir.¹⁶⁻²⁰ Çocuklukta şiddete tanıklık etme ya da maruz kalma, şiddet döngüsünün devam etmesine ve gelecekte şiddet uygulama eğiliminin artmasına neden olabilir.²¹ Çalışmamızda, öğrencilerin yalnızca %29,2'sinin şiddet ile ilişkili eğitim aldığı belirlenmiştir. Ebelik ve hemşirelik öğrencileriyle yapılan çalışmalarda, öğrencilerin %57,2'sinin kadına yönelik şiddet, %10,6'sının

TABLO 4: Öğrencilerin bazı özelliklerine göre çocuğa yönelik şiddet öyküleri toplam puan ortalamalarının dağılımı.

Özellikler	n	ÇOYŞDÖ ¹ m (sd)	t/p
Cinsiyet			
Kız	627	51,4 (3,6)	11,847/0,000
Erkek	187	47,3 (5,5)	
²Aile tipi			
Çekirdek aile	644	50,7 (4,1)	3,691/0,000
Geniş aile	166	49,3 (5,4)	
²Kardeş sayısı			
1-2 kardeş	317	50,6 (4,0)	0,995/0,320
≥3 kardeş	497	50,3 (4,7)	
Anne eğitim durumu			
Ortaokul ve altında	666	50,0 (4,4)	3,507/0,000
Lise ve üzerinde	148	51,1 (4,4)	
Baba eğitim durumu			
Ortaokul ve altında	491	50,3 (4,3)	0,890/0,840
Lise ve üzerinde	323	50,7 (4,8)	
Şiddete tanıklık etme			
Evet	341	50,2 (4,5)	1,426/0,154
Hayır	473	50,6 (4,4)	
Ebeveynlerden şiddet görme			
Evet	160	49,6 (4,5)	2,540/0,011
Hayır	654	50,6 (4,4)	
Şiddete ilişkin eğitim alma			
Aldım	238	51,1 (4,5)	2,734/0,006
Almadım	576	50,1 (4,4)	
		r ³	p
Yaş		-0,070	0,044

¹ÇOYŞDÖ: Çocuğa yönelik şiddet duyarlılık ölçeği, ²Sayısal azlığı nedeni ile "parçalanmış aile" ve "kardeşi yok" istatistiksel analiz dışına tutuldu, ³Pearson's correlation coefficient test.

aile içi şiddet ile ilgili eğitim aldığı bulunmuştur.²⁰⁻²² Bu sonuç, şiddet konusunda multidisipliner ekip içinde yer alan ve çocuk ile çalışan meslek gruplarının müfredatlarında yeteri kadar ele alınmadığını göstermektedir. Bu nedenle çocuğa yönelik şiddeti belirleme, önleme ve müdahale etmede sorumlulukları olan meslek gruplarına mesleki eğitim sırasında gerekli duyarlılığın kazandırılması ve müfredat içeriklerinin buna göre düzenlenmesi önerilebilir.

Yaş ile şiddete yönelik duyarlılık arasındaki ilişkiye dair farklı araştırma bulguları mevcuttur. Bu çalışmada, öğrencilerin yaşı ile çocuğa yönelik şiddet duyarlılık düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuş; öğrencilerin yaşı küçüldükçe duyarlılık düzeylerinin arttığı belirlenmiştir. Başka bir çalışmada ise katılımcıların yaşlarının çocuğa yönelik şiddet algılarını anlamlı düzeyde etkilemediği belirlenmiştir.¹⁵ Çalışmamızda örnekleme oluşturan çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin, öğrenim süresinin 2 yıl olması ve dolayısıyla 17-20 yaş grubunun yüksek oranda olması ile ilişkili olabileceği düşünülebilir. Cinsiyetin şiddet duyarlılığı üzerindeki etkileri çok boyutludur. Bu çalışmada, erkek öğrencilerin çocuğa yönelik şiddet duyarlılıklarının düşük olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde yapılan çalışmalarda da kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre şiddete daha duyarlı oldukları belirlenmiştir.¹³⁻¹⁵ Üniversite öğrencileriyle yapılan başka bir çalışmada da erkeklerin şiddet eğilimlerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.¹⁸ Şiddet eğilimi ve şiddete duyarlılığın azalması, erkek cinsiyetine yüklenen toplumsal rollerle ve ailelerin çocuk yetiştirme biçimleri ile ilişkili olabilir. Çalışmamızda, geniş ailede yaşayan katılımcıların şiddet duyarlılığının, çekirdek ailede yaşayan katılımcılara göre daha düşük olduğu bulunmuştur. Aile Araştırma Kurumu (2000) tarafından yapılan bir çalışmada, şiddet yaşanan hanelerin %17,2'sinin geniş aile yapısında olduğu ve aile büyüdükçe şiddet davranışının arttığı belirtilmiştir.²³ Ayan, ilköğretim öğrencileriyle yaptığı çalışmada, şiddete uğrayan çocuklarda saldırganlık eğilimlerinin fazla olduğunu, saldırganlığın ailedeki birey sayısı ve annenin davranış özellikleri ile yakından ilişkili olduğunu saptamıştır.²⁴ Ailedeki bireylerin özellikleri ve eğitim düzeyi, çocuğa uygulanan disiplin yöntemleri ve çocuk yetiştirme tutumları ile yakından ilişkilidir. Ça-

lışmamızda, anne eğitim düzeyinin düşük olmasının, çocuğa yönelik şiddete duyarlılığı anlamlı bir şekilde etkilediği belirlenmiştir. Yapılan bir çalışmada da ebeveynlerin eğitim seviyesinin, kadına yönelik şiddet tutumları üzerinde etkili olduğu bulunmuştur.²⁰ Bu çalışmada, ebeveynlerinden şiddet gördüğünü ve fiziksel şiddete uğradığını ifade eden öğrencilerin, çocuğa yönelik şiddet duyarlılığı düşük bulunmuştur. Literatürde, şiddete maruz kalan ya da tanık olan üniversite öğrencilerinin, şiddet eğilimlerinin daha yüksek olduğunu gösteren araştırma bulguları mevcuttur.¹⁸ Bu sonuç, aile içi şiddeti deneyimleyen çocukların şiddeti normalleştirme ve bir problem çözme yöntemi olarak kullanma davranışının yaygınlaştığı şeklinde yorumlanabilir. Çocuğa yönelik şiddetin önlenmesi ve azaltılmasında en önemli araç, eğitimidir.⁴ Çalışmada, öğrencilerin çoğunluğu (%84,5) eğitim almanın gerekli olduğunu düşünmektedir. Çocuğa yönelik şiddete ilişkin bilgi aldığını ifade eden öğrencilerin ölçek toplam puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur.

SONUÇ

Bu çalışmada, örnekleme oluşturan öğrencilerin, çocuğa yönelik şiddete duyarlılık düzeyleri yüksek bulunmuştur. Şiddetle mücadelede en önemli değişkenlerden biri, bireylerin şiddetle ilişkili duyarlılığa sahip olmasıdır. Şiddet duyarlılığının yüksek olması, şiddetin yalnızca bireysel değil; “toplumsal bir sorun” olduğu farkındalığını geliştirir. Profesyoneller eliyle sunulan şiddet duyarlılığı kazandırmaya yönelik hizmetler, toplumsal farkındalığı artırılabilir, alternatif davranış modellerinin oluşturulmasına, saldırganlık ve şiddet gibi öğrenilmiş davranışların değiştirilmesine katkı sağlayabilir. Profesyonellerin bu değişimi sağlayabilmeleri için öncelikle kendilerinin çocuğa yönelik şiddet konusunda duyarlılığa sahip olmaları önemlidir. Ancak şiddete karşı yalnızca duyarlı olmak, sorunun çözümünde hemen her zaman yeterli olmayabilir. Bu noktada, mesleki eğitim döneminden itibaren öğrencilere duyarlılığın yanı sıra profesyonel yaşamda şiddetle mücadele konusunda hem teorik hem de davranışsal yeterlilik kazandırılması önemlidir. Bu nedenle, mesleki eğitim müfredatlarının bu yeterlilikleri kazandırma konusunda yeniden gözden geçirilmesi önerilmektedir.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite

üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: İlknur Yıldız, Funda Evcili; **Tasarım:** İlknur Yıldız Funda Evcili; **Denetleme/Danışmanlık:** İlknur Yıldız, Funda Evcili; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** İlknur Yıldız, Funda Evcili; **Analiz ve/veya Yorum:** Funda Evcili; **Kaynak Taraması:** İlknur Yıldız; **Makalenin Yazımı:** İlknur Yıldız; **Eleştirel İnceleme:** İlknur Yıldız, Funda Evcili; **Kaynaklar ve Fon Sağlama:** İlknur Yıldız, Funda Evcili.

KAYNAKLAR

1. Parlamentolararası Birlik & UNICEF (2007) Çocuklara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması: Parlamentoerler için El Kitabı. Erişim tarihi: 05.11.2020. [\[Link\]](#)
2. Arkadas-Thibert A, Salman HF, Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu, UNICEF, UNICEF Türkiye Temsilciliği. Çocuğa Karşı Şiddeti İzleme Göstergeleri Kılavuzu. Ankara: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu - UNICEF; 2013. p.102. Erişim tarihi: 05.11.2020. [\[Link\]](#)
3. Tezel A. [The violence to child]. Atatürk Üniv. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2002;5(1):93-100.
4. Bayat M, Evgin D. [Violence against children]. Türkiye Klinikleri J Public Health Nurs-Special Topics. 2015;1(2):30-6.
5. Hillis SD, Mercy JA, Saul JR. The enduring impact of violence against children. Psychol Health Med. 2017;22(4):393-405. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
6. Hillis S, Mercy J, Amobi A, Kress H. Global prevalence of past-year violence against children: a systematic review and minimum estimates. Pediatrics. 2016;137(3):e20154079. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#) [\[PMC\]](#)
7. Çocuğa Karşı Aile İçi Şiddetin Önlenmesi Projesi. Çocukların Ev İçinde Yaşadıkları Şiddet Araştırması; Genç Hayat Yayınları. 1. Baskı. İstanbul: İmak Ofset Basım Yayın; 2012.
8. Türkiye'de 0-8 Yaş Arası Çocuğa Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması. 2014. [\[Link\]](#)
9. Kahraman MS, Çokamay Yılmaz G. [Domestic violence and its effects on children: fundamen-
10. Anda RF, Butchart A, Felitti VJ, Brown DW. Building a framework for global surveillance of the public health implications of adverse childhood experiences. Am J Prev Med. 2010;39(1):93-8. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
11. Çakmak C, Çapar H, Konca M, Korku C. [Violence against children as a public health problem: a research on news articles]. University of Dicle, Journal of Faculty of Economics and Administrative Sciences. 2017;7(13):85-101.
12. Collyer CE, Brell A, Moster A, Furey J. Individual differences in sensitivity to violence. Percept Mot Skills. 2011;113(3):703-14. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
13. Koca B, Bektaş M, Çağan Ö. Determining the sensitivity of university students to violence toward children. Perspect Psychiatr Care. 2019;55(4):767-72. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
14. Özyürek A, Kürtüncü M, Sezgin E, Kurt A. [The relationship between sensitivity to violence against children and sense of responsibility and behavior in university students]. 2020;13(1):19-24.
15. Özyürek A. [A study on development of a scale on violence sensitivity towards children]. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2017;7(2):462-72.
16. Turla A, Dündar C, Özkanlı C. [Prevalence of childhood physical abuse in a representative sample of college students in Samsun, Turkey]. J Interpers Violence. 2009;25(7):1298-308. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
17. Kanbay Y, Işık E, Yavuzaslan M, Keleş S. [Determination of the opinions and attitudes of nursing students about domestic violence against women]. Gümüşhane University Journal of Health Sciences. 2012;1(2):107-19.
18. Kodan Çetinkaya S. [The examination of the relationship between tendency of violence and gender roles attitudes among the university students]. Nesne. 2013;1(2):21-43. [\[Crossref\]](#)
19. Karabulutlu Ö. [Experiences and attitudes of nursing students regarding domestic violence against women]. Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi. 2015;4(1):27-34.
20. Dağlar G, Bilgiç D, Demirel G. [Nursing and midwifery students' attitudes towards violence against women]. DEUH FED. 2017;10(4):220-8.
21. Vahip İ, Doğanavşargil Ö. [Domestic violence and female patients]. Türk Psikiyatri Dergisi. 2006;17(2):107-14.
22. Kaynar Tunçel E, Dündar C, Peşken Y. [Evaluation of the knowledge and attitudes of nursing and midwifery students about domestic violence]. Genel Tıp Derg. 2007;17(2):105-10.
23. Erkan R, Bozgöz F. [Socio-economical, cultural and religious dimensions of violence directed towards women: Diyarbakır case]. EKEV Akademi Dergisi. 2004;8(18):219-42.
24. Ayan S. [Aggressiveness tendencies of the children exposed to domestic violence]. Anatolian Journal of Psychiatry. 2007;8(3):206-14.